

Uit je bol

Alternatieve controllers voor elektronische instrumenten bestaan al zo lang als die instrumenten zelf, maar het was altijd een beetje behelpen. Zou de Crystal Ball van Naonext erin slagen om dit patroon te doorbreken?

maar het overgrote deel van de gebruikers van Roland synths doet daar weinig mee. Het speelveld voor alternatieve controllers ligt dus nog wagenwijd open, en bovendien komt er steeds meer weerstand tegen de laptopperformers en dj's aan wie totaal niet te zien is of ze überhaupt iets live doen of niet. Het Franse Naonext ging de uitdaging aan, en kwam na heel wat denkwerk op de proppen met de Crystal Ball. Simpel gezegd is dit een bal met vijf ingebouwde 'D-Beam controllers', die je door middel van een rij knoppen op het apparaat zelf kunt configureren en besturen.

Blauw en wit licht

De controller zelf is een flinke jongen: qua oppervlakte ongeveer even groot als een iPad, maar met een flinke uitstekende bol. De knoppen zijn lekker groot, voelen prettig aan, en hebben verschillende backlightkleuren, afhankelijk van de functies. De aansluitingen zitten verborgen onder de bol zelf: stroomadapter, conventionele din-midi-in/outs, usb, en een jackaansluiting voor een pedaal dat enkele van de knoppen kan vervangen. Het geheel is van stevig plastic met een metalen bovenplaat en voelt absoluut podiumbestendig aan.

De drukknoppen zijn onderverdeeld in vijf rijen van vier, waarbij elke rij een sensor aanstuurt. De vier knoppen dienen om vier verschillende controller-effecten aan te sturen per sensor, die je met de druktoetsen aan- en uitschakelt. Eronder hebben we nog vijf banktoetsen, een shifttoets, een holdknop die de op dat moment ingestelde waarde vasthoudt, en een all off-knop die alles uitzet.

De controller heeft twee modes: in Crystal Ball mode dienen de knoppen als boven beschreven, dus om effecten aan en uit te zetten voor de sensors. Ze worden dan blauw verlicht. In Pad mode (witte leds) dienen de knoppen om direct zelf midiboodschappen te versturen, onafhankelijk van de sensors.

Veel werk

Tot zover is alles simpel, maar het wordt meteen duidelijk dat je dus zelf aan de gang zult moeten om het ding te configureren. Gelukkig krijg je daarbij hulp van de editor, te downloaden vanaf de website. Hiermee stel je alles op de Crystal Ball in. Je kunt meteen een set downloaden voor de editor om de controller met Ableton Live te gebruiken, en dat werkt goed. Maar ik zou graag veel meer presets zien, want in de praktijk is het programmeren van de Crystal Ball toch veel werk.

Je stelt eerst een aantal globale midiparameters in, en je kunt bijvoorbeeld de backlights en gevoeligheid van de sensor bepalen. Er is verder ruimte voor 24 sets waarmee je 24 knoppen kunt configureren, en die je elk een eigen naam kunt geven. De controller heeft echter geen display, dus je moet zelf onthouden wat wat is.

In de editor selecteer je per knop wat er moet worden uitgevoerd: note message (vervolgens verschijnt een keyboard waar je de noot selecteert), program change (op een zelfde manier instelbaar) of controller change, waarbij je met een virtuele slider het controller-nummer selecteert en vervolgens een waarde ingeeft. Dat werkt op zich allemaal prima,

In principe is er geen limiet aan wat je kunt doen met de Crystal Ball

corresponderen met wat je doet, dus de intensiteit van een effect veranderen, of een filter openen. Ook kunnen handbewegingen clips starten, stoppen of andere effecten op de audio loslaten. Maar ook licht werkt op midi, en het zou ook mogelijk zijn om bijvoorbeeld de lichtshow aan te sturen in combinatie met de audio. Ik zie een dramatisch einde van een optreden voor me, waar door een heftige handbeweging de audio abrupt stopt en meteen ook alle lichten doven. Om dan voor de toegift met een beweging alles weer aan te kunnen zetten.

In de praktijk

Werkt de Crystal Ball? Jazeker. Ik zal zelf niet snel met zoiets op het podium gaan staan, maar da's een persoonlijke keuze. In de studio heb ik het ding met verschillende apparaten geprobeerd. Je kunt 'm zelfs voor heel elementaire dingen als remote control gebruiken, bijvoorbeeld door vanuit je vocal booth met een zwabber van je hand je daw aan te zetten om vocals op te nemen. Of je laadt een basisbeat in Ableton of andere software en wijst dan allerlei beatmash-, knip-, plak- en loopfuncties aan de controller toe om ter plekke live drum 'n' bassbeats te genereren. Op die manier is het mogelijk de controller echt op een creatieve manier te gebruiken en resultaten te krijgen die je met een conventionele werkwijze misschien nooit zou hebben gekregen.

Maar het meest zal hij toch live worden gebruikt, en daarbij is belangrijk dat je een logische opzet maakt van wat er gecontroleerd moet worden. Want zoals gezegd is er geen enkele vorm van feedback vanaf de controller (behalve knop- en banknummers) en het ge-

beurde mij regelmatig dat ik geen idee meer had waar ik was en welke functies zouden reageren op de Crystal Ball. Met 24 sets van 24 knoppen is dat ook niet zo verwonderlijk.

Met een prijs rond de vijfhonderdvijftig euro is de Crystal Ball niet echt duur ten opzichte van de custom controllers waar we in het begin over spraken, maar eigenlijk net weer te duur voor 'een leuk controllertje erbij'. Je zult er dan ook bewust voor moeten kiezen om serieus met de Crystal Ball aan de gang te gaan, waarbij je dan ook het nodige instelwerk zult moeten verrichten. Hopelijk zijn vanaf de site van de fabrikant snel meer templates te downloaden, maar in de praktijk zul je voor de meer esoterische mogelijkheden toch zelf aan de slag moeten.

Conclusie

De Crystal Ball is een gaaf ding. Hij geeft je op een hele andere manier controle over parameters, en laat je op het podium dingen met de hand bedienen op een manier die het publiek kan zien en begrijpen. De bijgeleverde editor is eenvoudig te bedienen, maar het kan wel wat programmeerwerk zijn voor je alles naar jouw wensen hebt ingesteld. De prijs is voor een apparaat dat in essentie met de hand in Frankrijk wordt gemaakt best in orde, maar kan voor de casual gebruiker wel een hindernis zijn. ■

HET OORDEEL

- + • interessant concept
- + • uitgebreide mogelijkheden
- • geen display op controller
- • zelf programmeren

SPECIFICATIES

- 5 optische sensors met meetbereik van 5-35cm
- 24 backlit knoppen
- 8 bankknoppen en diverse functies
- 1x usb-poort
- 2x midi-poort
- 1x stereo jack-ingang voor pedaal
- voeding: 7,6V, 1A
- metalen behuizing met polycarbonaat top

Showstopper

Omdat we het over een algemene midicontroller hebben, is er in principe geen limiet aan wat je kunt doen met de Crystal Ball. Het leukste is natuurlijk om bewegingen toe te wijzen die

Xtra

- uitleg van de Crystal Ball-functies door Naonext
- handleiding

door Ruud Leks > ruud@interface.nl

INFO

- Prijs incl: € 555,-
- Distributie: Algamb Benelux, +32 33 344750
- Internet: www.crystal-ball.com www.algambenelux.be